

"Ehemmiyetsiz, hakir ve fakir görünen vücudum -her mü'minin vücudu gibi- neymiş, hayat neymiş, insaniyet neymiş, İslâmiyet neymiş, iman-ı tahkikî neymiş, marifetullah neymiş,.. " Devamıyla izahı nasıldır?

"Her mü'min gibi benim hüviyet-i şahsiyemi ve mahiyet-i insaniyemi anlamak isteyenler ve benim gibi olmak arzu edenler, Hasbünâ'daki nâ cemiyetinde bulunan enenin, yani nefsimin tefsirine baksınlar. Ehemmiyetsiz, hakir ve fakir görünen vücudum -her mü'minin vücudu gibi- neymiş, hayat neymiş, insaniyet neymiş, İslâmiyet neymiş, iman-ı tahkikî neymiş, marifetullah neymiş, muhabbet nasıl olacakmış, anlasınlar, dersini alsınlar."(1)

Bu ifadenin son kısmında özet olarak insanın mazhar olduğu nimet ve merhalelerin her birisinde, insanın mahiyet ve genişliğinin biraz daha genişlediği ve terakki olduğu vurgulanıyor. İnsanı cüz iken cüzi yapan kül ilen külli haline getiren bu kapsamlı nimetlerdir. İnsana verilen bu varlık, hayat, ruh, insaniyet, iman ve marifet nimetleri, insanı külliyet makamına çıkarıyor. Öyle ise insanın sadece maddesine bakarak, insanı hakir ve fakir görmek yanlıştır. İnsanın sahip olduğu varlık, hayat, insaniyet, İslamiyet, iman-ı tahkiki, marifet ve muhabbet-i İlahi insanı öyle bir makam ve mevkie çıkarıyor ki mahlukatın halifesi ve sultanı oluyor.

Mesela, insanı yokluktan varlık sahasına çıkararak bütün nimetler ile yüz yüze getiren, Allah insana ilk külliyet mertebesini bu şekilde vermiş oluyor.

Yine insanı varlık içinde cansız bırakmayıp hayat nimetini veren ve nimet dairesini daha da genişleten Allah insanın külliyetine kemal vermiştir.

Hayatlılar içinde ruhsuz bırakmayıp ruh nimetini verip, nimet dairesini daha da genişlendiren yine Allah'tır.

Ruhlular içinde insana şuur ve insaniyet vererek nimetini bir önceki daireden daha genişine ulaştırıp insanı kainata halife olabilecek kıvama getiren, yine Allah'ın kuvveti ve vekaletidir.

İnsaniyet ve şuur içinde insana iman ve İslam nimetini bahşederek, insanın nimet dairesini kainattan daha ötelere geçirip bütün gaybi alemlerle müşerref eden, yine Allah'ın kuvveti ve vekaletidir.

İman ve İslam içinde insan-ı mümine marifetullah ve muhabbetullah nimetini vererek, imkan dairesinin daha öteleri olan münezze ve mukaddes olan Vacibat dairesi ile muhatap yapan yine Allah'ın kuvveti ve vekaletidir.

İşte insan başlangıçta zerre kadar bir cüz iken, sonunda nimetler sayesinde kainatın Rabbi ile muhatap olacak bir vaziyete, yani külli bir kıvama gelmiş ve onun vekaleti ile mahlukata sultan olmuştur. Öyle ise insan Allah'tan başkasını kendine vekil tayin etmemelidir.

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Altıncı Lem'a.](#)